

Сайтът **desebg.com** продължава с представянето на основните изказвания на участниците в дискусиата [„Знание и ценности” – \(не\)изучаването на тоталитарните режими в българското училище](#), проведена на 6 юни 2016 г. в Дома на Европа в София, организирана от фондация „Истина и памет”.

Днес сайтът публикува първа част от доклада на доц. Виолета Стойчева от Великотърновския университет „Св. Св. Кирил и Методий“, озаглавен „Темата за комунизма в образователните практики – сравнителен преглед”. Доц. Стойчева е утвърден методист и експерт с поглед върху цялата образователната система и проблемите ѝ. Заглавието и вътрешните подзаглавия са на **desebg.com**.

Дискусиата „Знание и ценности е първият по рода си форум, събрал професионални историци, експерти в образованието и кино-документалисти, бяха очертани проблемите за неадекватното преподаване на комунистическия режим в училище, както и мерките, които гражданския сектор настоява да бъдат предприети от Министерството на образованието и науката.

Образователни цели

Знанието за комунизма, особено в училищното образование, продължава да бъде една от темите все още не дава онези резултати, които искаме да видим.

Какво искаме да помним за комунизма и какво забравяме

Написано от Доц. Виолета Стойчева
Четвъртък, 30 Юни 2016 17:22

Когато говорим за дискурса на комунизма в училище трябва да си даваме сметка по какъв начин или на какво стъпало се намира то по отношение на всичко онова, което ни се предлага като нормативна база.

Нека да видим каква е йерархията на образователните цели. Нормативният документ, който задава най-широките теми, обществената или социалната поръчка на обществото, е учебният план, който се разработва на основата на образователния закон.

В момента вече имаме такава промяна и тя. На следващо място това са държавните образователни стандарти.

Какво преподаваме за близкото минало

Когато трябва да си отговорим на въпроса какво преподаваме за близкото минало, какво искаме да помним или какво искаме да забравим със сигурност трябва да се обърнем и към стандарта, и на следващо равнище към учебните програми, защото ако стандартът ни показва набора от проектирани цели, които визират очаквания резултат на изхода на образователните учебни етапи, то образователната програма ще декомпозира стандарта и ще ни даде учебното съдържание за учебните класове.

Както вече каза доц. Стоянов ([виж изказването на доц. Лъчезар Стоянов – ТУК](#)) ние имаме набора от учебни програми, качени на сайта на Министерството на образованието и науката (МОН). За момента действаща е програмата за 5-ти клас. Програмите за 6-ти и за 8-ми клас минаха едно много динамично обществено обсъждане, така че поне на този етап там вече промени не могат да се правят.

Но това, което е много важно за нас и за онези, които могат да бъдат наше съмишленици е фактът, е учебната програма в действително се явява рамката, в която се разработват учебниците.

А учебниците са онова звено, което е на най-ниското ниво в йерархията, но там са

Какво искаме да помним за комунизма и какво забравяме

Написано от Доц. Виолета Стойчева
Четвъртък, 30 Юни 2016 17:22

включени най-много документи – там са набора от уроци , по които всеки един час учителят общува с учениците.

Това всъщност е равнището, на което ние ще говорим за комунизма на практика с нашите деца. Ще говорим според новата нормативна база в 7-ми, в 9-ти и в 10-ти клас.

Нива на проблеми при изучаването на комунизма

Както и да разглеждаме броя часове не може да се оплачем, защото темата за комунизма присъства и на ниво нормативна база, и на ниво учебно съдържание. Има обаче други проблеми, на които ми се иска да спра вашето внимание.

Ако нашите деца не се интересуват от история, тогава какво ще коментираме като общество за изминалите години? Ако ние не се справим на това ниво какво съдържание ще предложим на темата за комунизма означава, че няма да подпомогнем авторските колективи да направят добри учебници. Няма да подпомогнем учителите, които дефакто обучават младите хора.

Скъсана е логичната връзка, която трябва да съществува и която в теоретичен аспект е добре регламентирана в нормативната база, създадена още през 2000 г. Оттогава досега мина много време пренаписаха се поне за 6-ти клас две поколения учебници. Ние продължаваме да твърдим, че там темата за комунизма не е намерила своето реално присъствие.

Ще си позволя само да кажа, че освен историята, който като предмет директно включва в съдържанието си тази проблематика, темата за комунизма присъства в 3-ти и 4-ти клас в интегралния предмет „Човекът и обществото”.

Присъства на практика в още един интегрален предмет, който досега се наричаше свят и личност и най-вероятно ще присъства в новия предмет за гражданско образование, който ще остане сред задължителните предмети във втората гимназиална степен за

Какво искаме да помним за комунизма и какво забравяме

Написано от Доц. Виолета Стойчева
Четвъртък, 30 Юни 2016 17:22

разлика от историята, която за съжаление, като задължителен предмет, ще приключи в 10-ти клас.

Освен това във всички предмети, които са включени в културно-образователната област, обществени науки, гражданско образование и религия, ние всъщност прокарваме идеите на гражданското образование. А тези идеи на гражданското образование също кореспондират много пряко с тема за комунизма.

Ще си позволя само да цитирам, че става въпрос за такива проблеми като права и отговорности на човека, гражданите, политиката, демокрацията, национална идентичност и традиция в обществото.

Не изброявам всичко, само искам да кажа, че от гледна точка на теорията вероятно се справяме много по-добре отколкото механизма, чрез който прилагаме тази теория в практиката.

Какво трябва да се промени

Може би трябва да се запитаме: какво трябва да променим? Само нормативната база? Безспорно там има какво да се променя, но ние трябва да променим механизма, по който дефакто прилагаме в практиката онова, което понякога много добре и разумно присъства в нормативната база.

Ще ви предложа, така както с моите студенти в университета говорим, четирите цели на съвременното историческо образование, не защото подценявам аудиторията, а защото ми се иска отново да направя връзка между тези четири приоритетни цели и онова, с което започнах: защо учим история? Какво искаме да запомним от близкото минало и какво всъщност забравяме?

Първата цел. Познаване на миналото като предпоставка за съвременния свят е голямата, изходната, концептуалната основа, от която ние преподаваме историята. Ние

Какво искаме да помним за комунизма и какво забравяме

Написано от Доц. Виолета Стойчева
Четвъртък, 30 Юни 2016 17:22

смятаме, че тя е мостът като знание за миналото, който трябва да ни проектира бъдеще. Ако по този начин ще разсъждаваме, ние действително ще трябва на практика да възпитаваме и граждани.

За да не рецитираме историята в училище

За да не рецитираме, защото продължаваме да рецитираме историята в училище, на нас много ни се иска тя да бъде основана на разнообразието от източници. Но подбор на източниците, основан на принципа на мултиперспективността, те. Съвременните учебници и начинът, по който преподаваме в училище да позволява различни гледни точки. Различните гледни точки ще дойдат най-напред от учителя.

Тук стигам до една друга ключова дума – думата учител. За който се сещаме, когато говорим за един такъв важен проблем като този комунизмът да влезе в учебниците.

Защото ако ние имаме добри учители те ще направя работещ и най-калпавия учебник. Ако нашите учители не са добри можем да направим блестящи учебници и те да се окажат неработещи. В определени случаи правим точно това.

Темите за комунизма в 6-ти клас

И така. Много ми се иска, за да не съм голословна, да ви покажа как изглеждат учебните програми за 6-ти и 10 клас, както и да направя сравнение с това, което се предлага в момента.

Стандартът за 6-ти клас, по който досега бяха разписани учебниците и те продължават да действат, е познаването на Конституцията и спазването на правата на човека. Така че основният закон като ключова тема ни е много необходим. И още нещо използването на такива специфични умения, които се обучават децата още в 3-ти и 4-ти клас, като уменията на младите хора да се ориентират във времето и пространството по

Какво искаме да помним за комунизма и какво забравяме

Написано от Доц. Виолета Стойчева
Четвъртък, 30 Юни 2016 17:22

отношение на ключови събития.

Темите, свързани с комунизма: Вижте какви термите структурират информацията: имаме затворено общество, тоталитарна държава, икономически и социални експерименти в селото и града, общество без вяра, натискът върху Българската православна църква, етнически и религиозни малцинства, крахът на комунистическия режим и прехода към демокрация.

Най-скучният учебник по история

Като очаквани цели: ние искаме шестокласниците да разбират характера на тоталитарния режим, да оценяват ролята на свободата като условие за икономически, духовен и културен напредък на личността и човешките общности; да различават демокрация от демагогия и т.н.

Позволявам си да кажа, че учебникът на 6-ти клас е най-скучният учебник. Той е досаден и ние просто си отказваме децата да учат история.

А темата за комунизма, повярвайте ми, моите студенти, които ще са бъдещи учители, не я разбират.

Първата тема е политическата тема на комунизма. Как я обясняваме на шестокласниците? Ето ви елементите на механизма, за който се опитам да ви разкажа: как правим превода между нормативната база и съдържанието на учебниците?

Учебната програма е работа, а не заглавия на теми в учебника

Специално за 6-ти клас имаше още един елемент, който лично мен много ме удиви – в

Какво искаме да помним за комунизма и какво забравяме

Написано от Доц. Виолета Стойчева
Четвъртък, 30 Юни 2016 17:22

едно приложение са разписани последователни формулировките, които трябва да влязат по този начин в учебниците. Няма такова правило! Учебната програма е работа. Тя прави превод на стандартите, по които избираме цели, но тя не ни казва как да си озаглавим темите в учебника. За 6-ти клас това беше направено.

Каква е промяната и защо си мисля, че ще има промяна? Периодът от българската история от Възраждането до съвременността ще се изучава в 7-ми клас. Аз лично смятам, че това е един от успешните ходове, които беше направен в МОН с начина, по който беше реструктуриран начина, по който се разпределяха учебните програми.

Защо? Защото в 7-ми клас ще се завършва задължителното основно образование. Защото в 7-ми клас нашите деца ще се явяват на външно оценяване, включително и на обществени науки. По-добре е да правим тестове и да проверяваме какво знаят върху националната история, вместо да ги питаме какво знаят от античната история.

Очаквайте на desebg.com втора част от доклада на доц. Виолета Стойчева, посветен на подхода за изучаването на комунизма в 10-ти клас.